Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
esitatud 21. märtsil 2024[1]

Kohtuasi C-793/22

Biohemp Concept SRL
versus
Direcția pentru Agricultură Județeană Alba

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulia apellatsioonikohus, Rumeenia))

Eelotsusetaotlus – Ühine põllumajanduspoliitika – Määrused (EL) nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 – Kanepi kasvatamine – Mõiste „põllumajandusmaa“ – Põllumajanduslikeks tootmisvajadusteks mõeldud põllumajanduslike ehitiste või rajatiste aluse maa väljaarvamine – Kanepi hüdropooniliste süsteemidega siseruumides kasvatamise keeld – Kannabidiooli (CBD) sisalduse suurenemine – Rahvatervise kaitse

1. Kanepi kasvatamine on ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi „ÜPP“) raames lubatud piirides, mille eesmärk on tagada, et istutatakse vaid selliseid sorte, mis oma psühhoaktiivsete kannabinoidide vähese sisalduse tõttu ei sobi kanepi ja muude sarnaste narkootiliste ainete valmistamiseks.

2. Käesoleva eelotsusetaotlusega palutakse Euroopa Kohtul teha otsus selle kohta, kas liidu õigusega on kooskõlas Rumeenia ametiasutuste võetud meede, mis keelab kanepi kasvatamise siseruumides, mis on varustatud hüdropoonilise süsteemiga.

[1] Algkeel: hispaania.

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Määrus (EL) nr 1307/2013 [2]

3. Põhjenduses 28 on märgitud:

„Kanepi puhul tuleks säilitada erimeetmed tagamaks, et põhitoetuse saamise tingimustele vastavate põllumajanduskultuuride hulka ei saaks peita ebaseaduslikke põllumajanduskultuure, mis seeläbi mõjutaks negatiivselt kanepiturgu. Seepärast tuleks jätkata toetuste andmist ainult selliste kanepisortide kasvupindade kohta, millel kasvatatavate kanepisortide puhul on olemas teatud tagatised uimastava toimega ainete sisalduse suhtes.“

4. Artiklis 4 („Mõisted ja seonduvad sätted“) on sätestatud:

„1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

c) „põllumajanduslik tegevus“ –

   i) põllumajandustoodete kasvatamine või tootmine, sealhulgas saagikoristus, lüpsikarja pidamine, põllumajandusloomade aretamine ja pidamine,

   […]

d) „põllumajandustooted“ – aluslepingute I lisas loetletud tooted, välja arvatud kalatooted, ning puuvill;

e) „põllumajandusmaa“ – põllumaa, püsirohumaa ja püsikarjamaa või püsikultuuride all olev maa-ala;

f) „põllumaa“– põllumajanduskultuuride tootmiseks haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks, sealhulgas tootmisest kõrvalejäetud maa vastavalt määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklitele 22, 23 ja 24, määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklile 39 ning määruse (EL) nr 1305/2013 artiklile 28, olenemata sellest, kas maa on kasvuhoonete all või püsi- või äravõetava katte all;

[…]“.

5. Artiklis 32 („Toetusõiguste aktiveerimine“) on sätestatud:

„1. Põhitoetuskava raames antakse toetust põllumajandustootjatele artikli 33 lõike 1 kohase deklaratsiooni abil toetusõiguse aktiveerimisel toetuskõlbliku hektari kohta liikmesriigis, kus toetusõigused jaotati. […]

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT 2013, L 347, lk 608).

2. Käesoleva jaotise kohaldamisel tähendab mõiste „toetuskõlblik hektar”:

a) põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaad, sealhulgas maad, mille põllumajanduslik seisund ei olnud 30. juunil 2003. aastal hea ning mis asusid 1. mail 2004 liiduga ühinenud liikmesriikides, kes ühinemisel valisid ühtse pindalatoetuse kava kohaldamise, ning mida kasutatakse põllumajanduslikuks tegevuseks või, kui maad kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, siis peamiselt põllumajanduslikuks tegevuseks, […]

[…]

3. Lõike 2 punkti a kohaldamisel:

a) kui põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaad kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, käsitatakse kõnealust maad peamiselt põllumajanduslikuks tegevuseks kasutatava maana, tingimusel et mittepõllumajandusliku tegevuse intensiivsus, laad, kestus ega ajastus ei kahjusta oluliselt põllumajanduslikku tegevust;

b) võivad liikmesriigid koostada loetelu maa-aladest, mida valdavalt kasutatakse mittepõllumajanduslikuks tegevuseks.

Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid käesoleva lõike rakendamiseks oma territooriumil.

4. Maa-alasid käsitatakse toetuskõlblike hektaritena üksnes siis, kui nad vastavad kogu kalendriaasta jooksul toetuskõlbliku hektari määratlusele, välja arvatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral.

[…]

Kanepi tootmiseks kasutatavad maa-alad on toetuskõlblikud hektarid üksnes siis, kui kasutatavate sortide tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa 0,2%“.

2. Määrus (EL) nr 1308/2013 [3]

6. Selle artiklis 1 („Reguleerimisala“) on sätestatud:

„1. Käesoleva määrusega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus, mis hõlmab kõiki aluslepingute I lisas loetletud tooteid, v.a kalapüügi- ja vesiviljelustooted, mis on määratletud liidu õigusaktides kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta.

2. Lõikes 1 piiritletud põllumajandustooted jagatakse järgmisteks I lisa asjakohastes osades loetletud sektoriteks:

[…]

h) lina ja kanep, VIII osa;

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT 2013, L 347, lk 671).

[…]“.

7. I lisa („Artikli 1 lõikes 2 osutatud toodete loetelu“) VIII osas on esitatud CN-koodi 5302 all „Harilik kanep (*Cannabis sativa L.*)“.

8. Artiklis 189 („Kanepi import“) on sätestatud:

„1. Järgmisi tooteid võib liitu importida üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) CN-koodi 5302 10 00 alla kuuluv harilik kanep vastab määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 ja artikli 35 lõikes 3 sätestatud tingimustele;

b) CN-koodi 1207 99 20 alla kuuluvate külvamiseks ette nähtud kanepisortide seemnega on kaasas tõend selle kohta, et tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõike 6 ja artikli 35 lõike 3 kohaselt kindlaksmääratud piirnormi;

c) CN-koodi 1207 99 91 alla kuuluvaid muuks otstarbeks kui külvamiseks ettenähtud kanepiseemneid impordivad üksnes liikmesriigi heakskiidu saanud importijad, tagamaks et neid seemneid ei kasutata külvamiseks.

2. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira nende rangemate eeskirjade kohaldamist, mille liikmesriigid on vastu võtnud kooskõlas ELi toimimise lepinguga ning WTO põllumajanduslepingust tulenevate kohustustega.“

B. Rumeenia õigus

1. Seadus 18/1991 maaomandi kohta [4]

9. Selle seaduse artikli 2 punktis a on täpsustatud:

„Maakasutuse sihtotstarbe põhjal on maa:

a) põllumajandusliku sihtotstarbega maa ehk:

– põllumajanduslikuks tootmiseks kasutatav maa – haritav maa, viinamarjaistandused, puuviljaaiad, viinapuu ja viljapuukoolid, humala ja mooruspuuistandused, püsikarjamaa, kasvuhooned, fotogalvaanilised kasvuhooned, külvipind jms;

– metsataimestikuga maa, kui see ei kuulu metsakasvatusrajatiste alla, metsastunud niidud;

– maa, millel on taime- ja loomakasvatusega seotud ehitised ning rajatised, vesiviljelus- ja maaparandusrajatised, maapiirkonna teedevõrku kuuluvad teed, platvormid ja ladustamisalad, mida kasutatakse põllumajanduslikuks tootmiseks;

– põllumajanduslikuks tootmiseks mitte kasutatav maa, millele võib määrata põllumajandusliku sihtotstarbe ja mida võib selleks kasutada“.

[4] 19. veebruari 1991. aasta seadus 18/1991 maaomandi kohta (Legea nr. 18/1991, din 19 februarie 1991, a fondului fundar; Monitorul Oficial al României, I osa, nr 1, 5.1.1998), mida on hiljem muudetud; edaspidi „seadus 18/1991“).

2. Seadus 339/2005 [5]

10. Artiklis 12 on sätestatud:

„(1) Taimede, mis sisaldavad aineid, mille üle teostatakse riigisiseste õigusnormide kohaselt järelevalvet, kasvatamine on lubatud ainult juhul, kui neid töödeldakse tehnilistel eesmärkidel, et toota varsi, kiude, seemneid ja õli, meditsiinilistel ja teaduslikel eesmärkidel ja ainult Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale (põllumajandus-, metsa- ja maaelu arengu ministeerium, Rumeenia) loal, põllumajandus- ja maaelu arengu maakondlike juhtorganite või Bukaresti linna kaudu, iga aastaste hinnangute alusel, mis on koostatud käesoleva seaduse artikli 42 lõike 1 punkti e ja selle kohaldamise metoodikastandardite põhjal.

[…]

(4) Loa saanud kanepi- ja oopiumimagunakasvatajatel on kohustus külvata nende kasutuses olevale maale ainult nende sortide seemneid, mis on registreeritud Catalogul oficial al soiurilor și hibrizilor de plante de cultură din României (Rumeenia ametlik taimesortide ja hübriidtaimede kataloog) või Cataloagele Comunităților Europenes (Euroopa Ühenduste kataloogid), mis on toodetud rajatistes, mis on saanud loa Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Ruralelt (põllumajandus-, metsa- ja maaelu arengu ministeerium, Rumeenia) ringkondlike järelevalveasutuste ja seemnete sertifitseerimise kaudu“.

3. Seaduse 339/2005 rakendusmäärus [6]

11. Artikli 4 lõike 5 punktis b on sätestatud:

„Narkootilisi või psühhotroopseid aineid sisaldavate taimede, mida kasutatakse tööstuses ja/või söödas, teaduse või tehnika valdkonnas või seemnete tootmiseks, kasvatamiseks peavad põllumajandustootjad esitama taotluse põllumajanduse maakondlikele juhtorganitele või Bukaresti linnale […]. Taotlusele peavad olema lisatud järgmised dokumendid, nende originaalid ja koopiad, vastavalt loa eesmärgile:

[…]

b) omandiõiguse tunnistus, aruanded või tunnistused valduse kohta või muud dokumendid, mis põhjendavad põllumajandusmaa pindala seaduslikku kasutamist;

[…]“.

[5] 29. novembri 2005. aasta seadus nr 339 narkootiliste ja psühhotroopsete taimede, ainete ja valmististe õigusliku korra kohta (Legea nr. 339 din 29 noiembrie 2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preatelor stupefiante și psihotrope; Monitorul Oficial al României, I osa, nr 1095, 5.12.2005); edaspidi „seadus 339/2005“.

[6] 22. detsembri 2006. aasta metoodikastandardid seaduse nr 339/2005 narkootiliste ja psühhotroopsete taimede, ainete ja valmististe õigusliku korra kohta sätete kohaldamiseks (Normele metodologice din 22 decembrie 2006 de aplicare a prevederilor Legii nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope), mis kiideti heaks valitsuse otsusega nr 1915/2006 (Monitorul Oficial al României, I osa, nr 18, 11.1.2007), mida on muudetud. Edaspidi „seaduse 339/2005 rakendusmäärus“.

II. Faktilised asjaolud, vaidlus ja eelotsuse küsimus

12. Biohemp Concept SRL (edaspidi „Biohemp“) taotles 14. jaanuaril 2021 Alba maakonna põllumajandusdirektoraadilt (edaspidi „maakondlik ametiasutus“) loa väljastamist 0,54 ha suurusel pinnal kanepi (*Cannabis sativa L.*) kasvatamiseks.

13. Maakondlik ametiasutus andis 27. jaanuaril 2021 loa ainult 0,50 ha suurusele alale. Ta keeldus seevastu ülejäänud 0,04 ha suurusele alale loa andmisest põhjendusega, et tegemist ei ole põllumajandusmaaga, vaid taime- ja loomakasvatusega seotud eesmärgiga rajatisega, mis ei vasta seaduse 339/2005 rakendusmääruse artikli 4 lõike 5 punktis b sätestatud nõuetele.

14. Biohemp esitas 27. jaanuari 2021. aasta otsuse peale vaide, mille maakondlik ametiasutus jättis 17. veebruaril 2021 rahuldamata.

15. Biohemp esitas 13. aprillil 2021 kaebuse Tribunalul Albale (Alba esimese astme kohus, Rumeenia), taotledes luba kogu 0,54 ha suurusele alale.

16. Esimese astme kohus jättis Biohempi kaebuse rahuldamata, tuginedes peamiselt riigisiseste õigusnormide kohaldamist puudutavatele argumentidele.[7]

17. Biohemp esitas Curtea de Apel Alba Iuliale (Alba Iulia apellatsioonikohus, Rumeenia) apellatsioonkaebuse, milles ta rõhutas asjakohaste punktidena, et ta tahab selles kaitstud 400 m^2 suuruses keskkonnas kasvatada hüdropoonilise süsteemiga kanepit, mille tetrahüdrokannabinooli[8] seaduslik kontsentratsioon on kuni 0,2%.

18. Biohemp väidab sama aspekti rõhutades, et kanepit kaitstud keskkondades kasvatades saadakse taimed, mille kannabidiooli[9] sisaldus on 12-14%, samas kui avamaal (põllumajandusmaal) kasvatatud kanepi CBD sisaldus on kuni 1%. Kanepit töötlevad ettevõtted eelistavad osta eelkõige kaitstud keskkonnas kasvatatud kanepit, kuna selle CBD sisaldus on palju suurem.

19. Nende asjaolude põhjal tugineb esitatud kaebus nii liikmesriigi õigust[10] kui ka liidu õigust puudutavatele väidetele. Viimati nimetatu kohta märgib Biohemp lisaks selles sisalduvatele kohtupraktika viidetele[11], et ükski liidu õigusnorm ei nõua, et kanepit kasvatataks üksnes avatud põllul, mistõttu tohib seda teha kaitstud keskkonnas, nimelt kasvuhoonetes, -lavades ja muudes sarnastes kohtades. Piirates kanepi kasvatamist avatud põlluga, keeldus maakondlik ametiasutus

7 Esimese astme kohtu jaoks ei olnud oluline, et Biohempi käsutuses oli kogu 0,54 ha suurune põllumajandusregistrisse kantud ala, kuna kohaldatavad eeskirjad puudutavad „põllumajandusmaa“ seaduslikku kasutamist. Varjualust ei saa käsitada põllumajandusmaana seaduse 339/2005 rakendusmääruse artikli 4 lõike 5 punkti b tähenduses. See artikkel ei puuduta „põllumajandusliku sihtotstarbega maad“, vaid seaduse 18/1991 artikli 2 punkti a esimeses taandes nimetatud põllumajandusmaad kitsas tähenduses.

8 Edaspidi „THC“.

9 Edaspidi „CBD“.

10 Biohempi seisukohast ei ole seaduses 339/2005 kanepi kasvatamise koha osas ette nähtud mingeid piiranguid. Selle rakendusmääruses ei ole viidatud põllumajandustootmismaa mõistele, vaid üksnes põllumajandusmaa mõistele. Seetõttu on õige tõlgendada põllumajandusmaa mõistet laialt põllumajanduslikuks tootmiseks mõeldud maana nagu on sätestatud seaduse 18/1991 artikli 2 punktis a. Lisaks, kui 400 m^2 suurusel varjualusel oli selle ehitamise ja omandiregistrisse kandmise ajal põllumajanduslik otstarve, siis praegusel ajal seda uuendatakse ja kasutatakse taimede kasvatamiseks kaitstud alana. See nähtub Pianu (Rumeenia) omavalitsusüksuse väljastatud tõendist, mis kinnitab selle kandmist põllumajandusregistrisse.

11 Biohemp viitab 16. jaanuari 2003. aasta kohtuotsusele Hammarsten (C-462/01, EU:C:2003:33; edaspidi „kohtuotsus Hammarsten“) ning 19. novembri 2020. aasta kohtuotsusele B S ja C A (kannabidiooli (CBD) turustamine) (C-663/18, EU:C:2020:938; edaspidi „kohtuotsus B. S. ja C. A. (kannabidiooli (CBD) turustamine), samuti 11. juuli 2008. aasta kohtumäärusele Babanov (C-207/08, EU:C:2008:407).

tunnustamast tööstust, mille Euroopa Komisjon on juba heaks kiitnud, ning võttis seega Rumeenia põllumajandustootjatelt juurdepääsu siseturule, rikkudes sellega Euroopa Liidu toimimise lepingut.

20. Maakondlik ametiasutus vaidleb Biohempi nõudele vastu, tuginedes samuti riigisisesest õigusest [12] ja liidu õigusest tulenevatele argumentidele. Viimaste osas väidab ta sisuliselt, et:

– kanep, mille THC sisaldus on alla 0,2%, mida kasvatatakse Rumeenias ja mille üle teeb järelevalvet põllumajandus- ja maaelu arengu ministeerium, on põllukultuur, mida kasvatatakse teadusliku kirjanduse kohaselt maaharimistehnikat järgides kohtades, kus on tagatud taime kasvutingimused, arvestades kliimat ja pinnast;

– delegeeritud määruse (EL) nr 639/2014 [13] III lisa punktides 2.1 („Proovid“) ja 2.2 („Valimi suurus“) sätestatud THC-sisalduse määramise proovide võtmise menetlusest A tuleneb, et kanepit kasvatatakse põllul.

21. Neil asjaoludel esitab Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulia apellatsioonikohus, Rumeenia) Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruseid nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 ning ELTL artikleid 35, 36 ja 38 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega on keelatud kanepi (*Cannabis sativa L.*) hüdropoonilistes süsteemides kasvatamine selleks ette valmistatud siseruumides?“

III. Menetlus Euroopa Kohtus

22. Eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtusse 29. detsembril 2022.

23. Kirjalikud seisukohad on esitanud Rumeenia valitsus ja Euroopa Komisjon. [14] Mõlemad, nagu ka Biohemp, osalesid 25. jaanuaril 2024 toimunud kohtuistungil.

[12] Loa andmiseks tuleb kohaldatavate eeskirjade kohaselt esitada dokumendid põllumajandusliku tootmismaa, mitte hoonete kohta. Mõistet „põllumajandusmaa“ tuleb tõlgendada kitsas tähenduses, see tähendab kui põllumajanduslikku tootmismaad seaduse 18/1991 tähenduses. Kui seda tõlgendada laialt, võiks kanepit kasvatada ka muudes põllumajandusliku sihtotstarbega maakategooriates (nt madala taimestikuga maa või mittetootmismaa), mis on võimatu. Põllumajandusmaa erineb maast, millel on taime- ja loomakasvatusega seotud ehitised ja rajatised, mis mõlemad on põllumajandusliku sihtotstarbega maa kategooria alakategooriad.

[13] Komisjoni 11. märtsi 2014. aasta delegeeritud määrus, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad, ning muudetakse kõnealuse määruse X lisa (ELT 2014, L 181, lk 1). III lisa („Liidu meetod kanepisortides Δ9-tetrahüdrokannabinoolisisalduse kvantitatiivseks määramiseks“) lisati komisjoni 15. veebruari 2017. aasta delegeeritud määrusega (EL) 2017/1155, millega muudetakse delegeeritud määrust (EL) nr 639/2014 seoses kanepi kasvatamisega seotud kontrollimeetmetega […] ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 X lisa (ELT 2017, L 167, lk 1).

[14] Maakondlik ametiasutus esitas kirjalikud seisukohad pärast tähtaja möödumist, mistõttu Euroopa Kohus lükkas need tagasi.

IV. Hinnang

A. Vastuvõetavus

24. Rumeenia valitsus väidab, et eelotsuse küsimus on vastuvõetamatu osas, mis puudutab ELTL artiklite 35 ja 36 tõlgendamist. Ta viitab oma vastuväite põhjendamiseks Euroopa Kohtu praktikale, mis käsitleb puhtalt riigisiseseid olukordi[15], ning asjaolule, et eelotsusetaotluses ei ole selgitatud nende kahe artikli ja vaidluse vahelist seost.

25. Euroopa Kohtu seisukohast on üldreegel, et põhivabadusi käsitlevad EL toimimise lepingu sätted ei ole põhimõtteliselt kohaldatavad olukorras, mille kõik asjaolud on üheainsa liikmesriigi sisesed.[16] Sellest üldreeglist on siiski neli erandit, mille puhul võib isegi riigisiseses olukorras taotleda liidu õigusnormide tõlgendamist. Nende erandite profiilid on välja toodud kohtuotsuses Ullens de Schooten[17] ning neid ei ole vaja käesoleval juhul ümber kirjutada.

26. Selleks et lihtsustada liidu õiguse tõlgendamist puhtalt riigisiseses olukorras, nõuab Euroopa Kohus, et eelotsusetaotluses oleksid välja toodud konkreetsed asjaolud, mis võimaldavad tuvastada seose sellise vaidluse eseme või faktide, mille kõik asjaolud on üheainsa liikmesriigi sisesed, ja nende liidu õigusnormide vahel, mille tõlgendamist taotletakse.

27. Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne märkida, millistel põhjustel on vaidlus hoolimata selle puhtalt riigisisesest laadist põhivabadusi käsitlevate liidu õigusnormidega seotud viisil, mis muudab eelotsusemenetluses taotletud tõlgenduse selle vaidluse lahendamise seisukohast vajalikuks.[18]

28. Selles kohtuasjas võidakse teoreetiliselt riivata asutamisvabadust (Rumeenia õigusnormid keelavad kanepikasvataja iseseisva majandustegevuse teostamise siseruumides) ja kaupade vaba liikumist (Biohemp ei saa neil aladel toota kanepit ekspordiks teistesse liikmesriikidesse, kus selle toote järele on nõudlus).

29. Eelotsusetaotlus ei sisalda aga mingeid põhjendusi vajaduse kohta tõlgendada ELTL artikleid 35 ja 36 (ega asutamisvabadust käsitlevat ELTL artiklit 49). Eelotsusetaotluse esitanud kohus piirdub üksnes märkusega, et Biohemp väidab, et ta on sõlminud kanepi müügilepingud teistes liikmesriikides asuvate töötlemisettevõtetega.

30. Neil asjaoludel ei saa Euroopa Kohus anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule ELTL artiklite 35 ja 36 tõlgendust, mis oleks vaidluse lahendamiseks tarvilik,[19] ning eelotsuse küsimus on neid puudutavas osas vastuvõetamatu.

31. Rumeenia valitsus väidab samuti, et see küsimus on vastuvõetamatu ka ELTL artikli 38 tõlgendamise osas, kuid tema vastuväitega ei saa nõustuda.

[15] 15. novembri 2016. aasta kohtuotsus Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, punkt 55). Edaspidi „kohtuotsus Ullens de Schooten“.

[16] Kohtuotsus Ullens de Schooten, punkt 47; ja 18. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus Thelen Technopark Berlin (C-261/20, EU:C:2022:33, punkt 50).

[17] Kohtuotsus Ullens de Schooten, punktid 50–53. Vt ka 20. septembri 2018. aasta kohtuotsus Fremoluc (C-343/17, EU:C:2018:754, punkt 20).

[18] Kohtuotsus Ullens de Schooten, punktid 54 ja 55; ja 2. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Bursa Română de Mărfuri (C-394/21, EU:C:2023:146, punktid 50 ja 51).

[19] 19. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Consorzio Italian Management ja Catania Multiservizi (C-152/17, EU:C:2018:264, punkt 22) ja 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus Irish Ferries (C-570/19, EU:C:2021:664, punkt 133).

32. ELTL artikkel 38 on esimene esmase õiguse sätete hulgas, mis reguleerivad ühist põllumajanduspoliitikat, mille eesmärgid on sätestatud ELTL artiklis 39. Need kaks artiklit on erinevalt eespool viidatud artiklitest käesoleva eelotsusetaotluse puhul asjakohased, kuna need moodustavad võrdlusraamistiku, milles tuleb määruseid nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 tõlgendada, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus ka palub. ÜPP eeskirjade kohaldamisel ei ole oluline, kas tegemist on puhtalt riigisisese olukorraga.

33. Biohemp teatas kohtuistungil, et ta oli taotlenud luba kanepi kasvatamiseks 0,54 ha suurusel alal, [20] kuid möönis, et ta ei olnud taotlenud määruses nr 1307/2013 sätestatud otsetoetust.

34. Seda möönmist silmas pidades tuleb küsida, kas vaidluse lahendamiseks on vaja, et Euroopa Kohus tõlgendaks – nagu soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus – määruse nr 1307/2013 sätteid, milles on ette nähtud ÜPP kohaste toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavad otsetoetused.

35. Põhimõtteliselt on liikmesriigi kohtu ülesanne hinnata, kas tema esitatud küsimused on vaidluse lahendamiseks vajalikud. [21] Euroopa Kohus võib need siiski tagasi lükata, kui ta leiab, et need on selleks hüpoteetilised või asjakohatud. [22]

36. Rumeenia õigusnormid nõuavad kanepi istutamiseks luba, kuna see sisaldab suuremal või vähemal määral narkootilisi aineid, millega võib kaasneda uimastite tootmine. Määruse nr 1307/2013 sätted oleksid kohaldatavad loa suhtes, kui Biohemp oleks samal ajal või hiljem taotlenud oma põllumajandusettevõttele otsetoetust.

37. Kui aga kasvatusluba taotlev ettevõtja ei taotle määruses nr 1307/2013 ette nähtud otsetoetust, võib väita, et see muutub kohaldamatuks ja et seda ei ole vaidluse lahendamiseks vaja tõlgendada. Seega oleks eelotsusetaotlus põhimõtteliselt vastuvõetamatu osas, mis puudutab selle määruse tõlgendamist.

38. Euroopa Kohus võiks siiski vältida sellist vastuvõetamatuks tunnistamist ja anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule määruse nr 1307/2013 tõlgenduse, kui ta leiab, et kanepi kasvatamise loa taotluse ja selles määruse materiaalõiguslike normide vahel on *vajalik* seos.

39. Selle lahenduseni jõudmiseks tuleks, nagu ma hiljem selgitan, kanepi tootmise eest makstava otsetoetuse saamise tingimusi pidada kasvatusloa suhtes kohaldatavateks, *isegi kui tootja seda toetust ei taotle*, sest tegemist on uimastite tootmiseks sobivate sortidega taimega, mida ei saa kasvatada vabalt ja ilma ametiasutuste kontrollita.

[20] Nagu juba märgitud, andis maakondlik ametiasutus loa üksnes maatükile (0,50 ha) avatud põllul, kuid mitte suletud pinnale (0,04 ha), mis on ette valmistatud kanepi kasvatamiseks siseruumides hüdropoonilise niisutuse abil.

[21] Asja menetleval liikmesriigi kohtul lasub vastutus langetatava kohtuotsuse eest ja ta peab kohtuasja eripära arvestades hindama nii Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste vajalikkust kui ka asjakohasust (26. mai 2011. aasta kohtuotsus Stichting Natuur en Milieu jt, C-165/09–C-167/09, EU:C:2011:348, punkt 47; 9. septembri 2015. aasta kohtuotsus X ja van Dijk, C-72/14 ja C-197/14, EU:C:2015:564, punkt 57, ja 12. mai 2021. aasta kohtuotsus Altenrhein Luftfahrt, C-70/20, EU:C:2021:379, punkt 25).

[22] Euroopa Kohus on järjekindlalt rõhutanud, et ELTL artikliga 267 kehtestatud menetlus on Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö vahend, mille kaudu annab Euroopa Kohus liikmesriikide kohtutele liidu õiguse tõlgendamise juhiseid, mida need kohtud nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks vajavad, ning et eelotsusetaotluse esitamise mõte ei ole nõuandvate arvamuste saamine üldiste või hüpoteetiliste küsimuste kohta, vaid see peab olema vajalik kohtuvaidluse tegelikuks lahendamiseks (22. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Prokurator Generalny (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegium – ametisse nimetamine), C-508/19, EU:C:2022:201, punktid 60–62, ning 9. jaanuari 2024. aasta kohtuotsus G jt (üldkohtu kohtunike ametisse nimetamine Poolas), C-181/21 ja C-269/21, EU:C:2024:1, punkti 62 ja 64).

40. Möönan, et sellise seose tunnistamine ei ole lihtne, kuid minu arvates ei ole muud võimalust tunnistada eelotsuse küsimus määruse nr 1307/2013 tõlgendamist puudutavas osas vastuvõetavaks. Juhuks kui ka Euroopa Kohus peaks nii leidma, võtan ma seisukoha selle määruse kohta.

41. Igal juhul, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus palub tõlgendada määrust nr 1308/2013, mille artikli 1 lõike 2 punkt h ja artikli 189 lõige 2 käsitlevad konkreetselt kanepi kasvatamist, on eelotsusetaotlus selle määruse osas vastuvõetav.

B. Sisuline analüüs

42. Kanep (*Cannabis sativa L.*) on *cannabaceae* perekonda kuuluv liik. Need taimed sisaldavad suurel määral mitmesuguseid fütokannabinoide, mis on kontsentreeritud viskoosse mahlaga, mida toodetakse näärmelistes struktuurides, mida nimetatakse trihhoomideks.

43. Saadud teabest[23] nähtub, et kanepi kaks kõige olulisemat fütokannabinoidi on THC (taime peamine psühhoaktiivne komponent, mis on uimasti iseloomuga) ja CBD (mida ei peeta psühhoaktiivseks ega uimastiks). Näib, et CBD vähendab ka THC psühhoaktiivset toimet.

44. ELTL artikli 38 lõike 3 ja selle I lisa koostoimest nähtub, et kanepi suhtes kohaldatakse ühist ÜPPd.

45. Määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõike 2 punkti h kohaselt kohaldatakse kanepi suhtes põllumajandustoodete ühist turukorraldust (edaspidi „ÜTK“). Selle määruse I lisa VIII osa kohaselt hõlmab kiudude tootmiseks kasvatatava kanepi sektor järgmist: „harilik kanep (*Cannabis sativa L.*) toores või töödeldud (kuid ketramata); kanepitakud ja -jäätmed (sh lõngajäätmed ja kohestatud jäätmed)“.

46. ÜPP raames on lubatud üksnes sellise kanepi kasvatamine, mis ei sobi narkootiliste ainete tootmiseks ja mille THC sisaldus on väike.[24] Tööstuslikul kanepil on erinevaid seaduslikke kasutusviise, mis aitavad kaasa Euroopa roheleppe eesmärkide saavutamisele.[25]

47. Kanepit kasvatavad põllumajandustootjad võivad saada ÜPP raames otseseid pindalatoetusi (põhitoetus või ühtne pindalatoetus),[26] tingimusel et on täidetud: a) määruses nr 1307/2013 sätestatud otsetoetuste abikõlblikkuse *standardtingimused* ja b) *täiendavad erinõuded*, millega tagatakse, et ÜPP toetust ei saa kanepi ebaseaduslik kasvatamine:

– mis puudutab *standardtingimusi*, siis käesolevas kohtuasjas on kõne all see, kas hüdropooniliseks kasvatamiseks kasutatavat „suletud konditsioneeritud ruumi“ võib pidada „põllumajandusmaaks“;

[23] Loomulikult on eelotsusetaotluse esitanud kohtule vastamiseks vajalikud tehnilised hinnangud need, mis nähtuvad toimikust ja poolte seisukohtadest, mis peaksid kajastama olemasolevaid teaduslikke teadmisi selles valdkonnas. Ei käesoleval ettepanekul ega Euroopa Kohtu tulevasel otsusel ole muud tähendust kui puhtalt juriidiline tähendus.

[24] Vt käesoleva ettepaneku punkt 83 jj.

[25] Seda saab kasutada lina sarnase tekstiilkiuna, kooritud kanepiseemnetest valmistatud inimtoiduks ja tervetest seemnetest valmistatud loomasöödaks, kanepibetooni, kanepivilla ja kiudplaadi isolatsiooni valmistamiseks, kanepikiududest paberi tootmiseks, kosmeetikatoodete (õlid, kreemid või šampoonid) tootmiseks ning biokütusena. Vt komisjoni esitatud andmed veebisaidil https://agriculture.ec.europa.eu/farming/crop-productions-and-plant-based-products/hemp_es.

[26] Liikmesriigid võivad teatavatel tingimustel anda vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetust põllumajandustootjatele, kes kasvatavad kanepit ja seda teevad praegu Prantsusmaa, Poola ja Rumeenia.

– mis puudutab *täiendavad erinõudeid*, siis arutelu keskendub THC ja CBD sisaldusele siseruumis hüdropoonilise süsteemiga kasvatatud kanepis.

48. Enne nende kahe asjaolu käsitlemist märgin, et liikmesriigid ei tohi määruse nr 1308/2013 artikli 189 lõike 2 alusel kehtestada täiendavaid piiranguid kanepi kasvatamisele.

49. See säte lubab liikmesriikidel üksnes kehtestada „rangemaid sätteid“ kui need, mis on ette nähtud (artikli 189 lõikes 1 endas) kanepi importimiseks kolmandatest riikidest. Selline võimalus ei luba karmistada kanepi tootmise riigisiseseid eeskirju, mis on vastuolus liidu õiguses sätestatuga.

50. Seda järeldust kinnitab kohtuotsus Hammarsten[27], mis käsitleb Rootsi keeldu kasvatada ja valduses omada sektori ÜTKga hõlmatud tööstuslikku kanepit. Euroopa Kohtu sõnul puudutas riigisisene keeld seda ÜTKd otseselt ja jättis Rootsis asutatud põllumajandustootjad ilma igasugusest võimalusest taotleda liidu õiguses ette nähtud toetust.

51. Kohtuotsusest Hammarsten ja määruse nr 1308/2013 artikli 189 lõikest 1 selgub, et kanepi istutamise luba ja selle kasvatamiseks määrusega nr 1307/2013 ette nähtud ÜPP otsetoetuste saamise võimalus on omavahel teatavalt moel seotud.

52. Nimelt lubab määruse nr 1308/2013 artikli 189 lõige 1 liitu importimist ainult siis, kui määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 ja artikli 35 lõikes 3 sätestatud tingimused on täidetud.

53. Neid tingimusi (mis on põhimõtteliselt nõutavad selleks, et saada otsetoetusi pindaladele, kuhu seda põllukultuuri istutatakse) tuleb pidada tingimusteks, mida kohaldatakse ka kanepi omamaisele tootmisele liidus. Teisisõnu väljendavad need artiklid liikmesriikides kanepi „seadusliku“ kasvatamise piiranguid olenemata sellest, kas tootja taotleb otsetoetust haritava maa eest või mitte.

1. Mõiste „põllumajandusmaa“

54. Määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 1 on sätestatud, et „[p]õhitoetuskava raames antakse toetust põllumajandustootjatele […] toetusõiguse aktiveerimisel […]“.

55. Sama määruse artikli 32 lõike 2 punkti a kohaselt tähendab mõiste „toetuskõlblik hektar“ „põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaad, […] mida kasutatakse põllumajanduslikuks tegevuseks või, kui maad kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, siis peamiselt põllumajanduslikuks tegevuseks“.

56. Määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis e sätestatud määratluse järgi on „põllumajandusmaa põllumaa, püsirohumaa ja püsikarjamaa või püsikultuuride all olev maa-ala“.

[27] Kohtuotsus Hammarsten, punktid 30 ja 31. Kohtuotsuse resolutsioonis otsustas Euroopa Kohus, et „nõukogu 29. juuni 1970. aasta määrust (EMÜ) nr 1308/70 lina- ja kanepituru ühise korralduse kohta, mida on muudetud nõukogu 19. detsembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2826/2000 põllumajandussaaduste ja -toodete teavitamis- ja müügiedendusmeetmete kohta siseturul, ja nõukogu 22. märtsi 1971. aasta määrust (EMÜ) nr 619/71, milles sätestatakse lina ja kanepi toetuse andmise üldeeskirjad, mida on muudetud nõukogu 26. juuni 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 1420/98, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille toimel keelatakse nendes määrustes osutatud tööstusliku kanepi kasvatamine ja valdamine“.

57. „Põllumaa“ on määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktis f määratletud kui „põllumajanduskultuuride tootmiseks haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks, sealhulgas tootmisest kõrvalejäetud maa […], olenemata sellest, kas maa on kasvuhoonete all või püsi- või äravõetava katte all“.

58. Määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punkti c kohaselt on „põllumajanduslik tegevus põllumajandustoodete kasvatamine või tootmine, sealhulgas saagikoristus […]“ ning „põllumajandustoodetena“ on punkti d kohaselt määratletud „aluslepingute I lisas loetletud tooted […]“, sealhulgas kanep.

59. „Põllumaa“ ja seega „põllumajandusmaa“ määratlemine nimetatud sätete tähenduses sõltub selle maa tegelikust kasutamisest (isegi kui see on vastuolus nende klassifitseerimist käsitlevate riigisiseste sätetega) [28]. [29]

60. Toetuskõlblik maa-ala peab olema põllumajandusmaa, see peab kuuluma põllumajandustootja põllumajandusliku majapidamise hulka ning seda tuleb kasutada põllumajanduslikuks tegevuseks või samal ajal muu kasutamise korral peamiselt põllumajanduslikuks tegevuseks. [30]

61. Minu arvates võimaldavad äsja viidatud määruste nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 sätted ning Euroopa Kohtu kohtupraktika põllumajandusmaa mõiste kohta järeldada, et kanepi kasvatamine „selleks ette valmistatud siseruumides“ hüdropoonilise süsteemi abil kuulub selle mõiste alla.

62. Kanepi kasvatamiseks ette valmistatud siseruum on maa-ala koos selle kohal asuva rajatisega, mis on ette nähtud põllumajanduslikuks tegevuseks, näiteks kanepi kasvatamiseks. „Põllumaa“ on, nagu ma just selgitasin, põllukultuuride kasvatamiseks kasutatav maa, „olenemata sellest, kas maa on *kasvuhoonete all või püsi- või äravõetava katte all*“. [31]

63. Nagu *kasvuhoone* või muu analoogne struktuur (mis ei ole otseselt hoone selle tavatähenduses), hõlmab kanepi kasvatamiseks ette valmistatud ja siseruumis maapinnal paiknevat *püsivat varjualust*, mis ei takista selle liigitamist põllumajandusmaaks. Kasvuhoone ja hüdropoonilise süsteemiga kanepi kasvatamiseks rajatud varjualuse sarnasus on selge. Tänapäeval ei ehitata kasvuhooneid ainult lihtsa traat- ja plastkonstruktsiooniga, vaid selleks kasutatakse ka muid materjale ja tugevamaid konstruktsioone, näiteks polükarbonaati või klaasi.

64. Nagu eespool viidatud kohtupraktikas on märgitud, on oluline, et ala (isegi koos seda katva fikseeritud struktuuriga) on ette nähtud põllumajanduslikuks tootmiseks, käesoleval juhul kanepi tootmiseks.

[28] 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Piscicola Tulcea ja Ira Invest (C-294/19 ja C-304/19, EU:C:2021:340, punkt 63: „maa tuleb kvalifitseerida „põllumajanduslikuks“ niipea, kui seda tegelikult kasutatakse „põllumaana“ käesoleva kohtuotsuse punktis 61 viidatud sätete tähenduses (vt analoogia alusel 14. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, punkt 37), ja seda kvalifitseerimist ei sea kahtluse alla pelk asjaolu, et maa-ala kasutamisel põllumaana on rikutud maa klassifitseerimist käsitlevaid riigisiseseid õigusnorme“.

[29] 14. oktoobri 2010. aasta kohtuotsus Landkreis Bad Dürkheim (C-61/09, EU:C:2010:606, punkt 37); 2. juuli 2015. aasta kohtuotsus Wree (C-422/13, EU:C:2015:438, punkt 36); 2. juuli 2015. aasta kohtuotsus Demmer (C-684/13, EU:C:2015:439, punkt 56); 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Piscicola Tulcea ja Ira Invest (C-294/19 ja C-304/19, EU:C:2021:340, punkt 62).

[30] 2. juuli 2015. aasta kohtuotsus Demmer (C-684/13, EU:C:2015:439, punkt 54) ja 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Piscicola Tulcea ja Ira Invest (C-294/19 ja C-304/19, EU:C:2021:340, punkt 64).

[31] Määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punkt f. Kohtujuristi kursiiv.

65. Komisjon vaidleb sellele arutluskäigule vastu, väites, et kanepi kasvatamine võib põllumajandustootjate põhitoetuskava alusel toetust saada ainult siis, kui seda kasvatatakse avatud põllul, mitte aga siis, kui see toimub suletud struktuuris hüdropoonilise süsteemi abil.

66. Komisjoni hinnangul on määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktides e ja f selleks, et saaks rääkida põllumaast ja põllumajandusmaast, nõutud, et mulla ja taime juure vahel on *vastastikune mõju*.[32] Sama nõue kehtib vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetuskava suhtes[33] ning see nõue ei ole täidetud, kui kanepit kasvatatakse siseruumis hüdropoonilise süsteemiga.

67. Ma ei nõustu komisjoni arvamusega. Määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktide e ja f sõnastusest ei saa järeldada, et põllumaaks võib olla ainult selline põllumajandusmaa, kus taime juur on ühenduses mullaga. See mõte vastab arusaamale põllumajandusest, mida tehnoloogia areng on ületanud.

68. Juba aastaid ei ole maa enam põllumajanduslikus tootmises hädavajalik.[34] Looduslikes tingimustes toimib muld küll taimede mineraalide ja toitainete varuna, kuid kui toitained on vees lahustunud, võivad taime juured neid vahetult omandada ja muld ei ole taime kasvuks enam tingimata vajalik. Teisisõnu, „juurte ja mulla vastastikune mõju“ ei ole taimede arenguks ja põllumajanduslikuks tootmiseks oluline.

69. Hüdropoonika on kasvatussüsteem, mille puhul juurtele antakse vees lahustatud toitainelahust. See sisaldab keemilisi elemente, mis on vajalikud selliste taimede arenguks, mis võivad kasvada veekeskkonnas (või inertses keskkonnas, nagu pestud liiv, kruus või perliit) ilma mullata (muld).

70. Hüdropoonilise kasvatuse eelised traditsioonilise põllumajanduse ees on järgmised:

– väiksem vee ja toitainete tarbimine, mida saab tõhusamalt kasutada;

– põllumajandusmaa kasutamise vähendamine ning väetiste kasutamisest ja intensiivse viljelemise kordamisest tingitud mullakvaliteedi halvenemisega seotud probleemide kõrvaldamine;

– pestitsiidide palju vähesem kasutamine, sest hüdropoonika on kombineeritud kasvatamisega sise- või poolsiseruumides (nagu kasvuhooned või kohandatud varjualused), mis hõlbustab kahjuritõrjet;[35]

– tarbimiskeskuste suurem lähedus linnadele ja sellest tulenev põllumajandustoodete transpordiga seotud heitkoguste vähenemine.

[32] Komisjoni väide kajastub dokumendis *Direct Payments Eligibility for direct payments of the Common Agricultural Policy*, mai 2019, lk 4 järgmises sõnastuses: „greenhouses are considered eligible provided the land maintains the characteristics of an agricultural area. However, in specific situations, e.g. cultivation of plants in pots with no interaction of the plants roots with the soil, or greenhouses where the soil is concrete (e.g. hydroponic cultivation), the areas are considered not eligible because the soil is not contributing to the development of the crop“.

[33] Delegeeritud määruse nr 639/2014 artikli 53 lõikes 5 on sätestatud, et „[l]iikmesriigid ei tohi anda tootmiskohustusega seotud toetust maa-aladele, mis ei ole toetuskõlblikud määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõigete 2, 3 ja 4 tähenduses. […]“.

[34] Näiteks kasvuhoonete all asuvatel aladel on maa sageli kaetud liivakihiga ja kõik toitained, mida taimed vajavad, lisatakse niisutusele. Muudel juhtudel toimub istutamine maa peal, kuid taime juured ei sisene sellesse, vaid neid hoitakse kunstlikus turbakattes või sarnases materjalis, mis on asetatud laia toru sisse, kuhu toitained sisestatakse kastmisveega, kusjuures taime juured jäävad selle toru sisse.

[35] See kontroll võimaldab kasutada integreeritud bioloogilisi tõrjemeetodeid, mille abil toodetakse putukaid, kes hävitavad põllukultuuridel olevaid kahjureid, eesmärgiga vähendada või kaotada insektitsiidide kasutamine.

71. Määrused nr 1307/2013 ja nr 1308/2013 ei sisalda ühtegi eeskirja, mis seaks põllumaa või põllumajandusmaa kvalifitseerimise sõltuvusse teatavate viljelusmeetodite kasutamisest. Seega ei ole põhjust väita, et hüdropoonika takistab maa käsitamist põllumajandusmaana.

72. Liidu õigusnormid ei ole luba kasutada mahepõllumajanduslikus tootmises hüdropoonilisi süsteeme. Nii on see määruse (EL) 2018/848[36] põhjenduse 28[37] ja II lisa I osa („Taimekasvatusnõuded“) punkti 1.2 kohaselt.[38]

73. Minu arvates, kui seadusandja soovis hüdropoonilist tootmist mahepõllumajanduslikust taimekasvatusest välja jätta, siis sellepärast, et kaudselt ning hüdropooniline tootmine on vastupidi lubatud tavapärase (mittemahepõllumajandusliku) põllumajandustootmise puhul.

74. Hüdropoonikal kui kasvatustehnikal on eeliseid, mis on kooskõlas ÜPP eesmärkidega, nagu ma juba ütlesin ja nagu kõik pooled kohtuistungil tunnistasid. Eelkõige on see kooskõlas ÜPP eesmärgiga (ELTL artikli 39 lõike 1 punkt a) „tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel“.

75. Hüdropoonilised süsteemid suurendavad põllumajanduse tootlikkust, edendavad tehnoloogilist arengut ja soodustavad põllumajanduse ratsionaalsemat arengut, kuna nad kasutavad vähem veevarusid ja vähendavad kasvatamiseks vajaliku maa pindala.

76. Hüdropoonika soodustab ka ÜPP kahe ülejäänud eesmärgi saavutamist, nimelt „tagada varude kättesaadavus“ (ELTL artikli 39 lõike 1 punkt d) ja „tagada mõistlikud tarbijahinnad“ (ELTL artikli 39 lõike 1 punkt e).

77. Need kaks eesmärki on täidetud, sest siseruumide hüdropoonilised kultuurid sõltuvad ilmast vähem kui traditsioonilised põllukultuurid ning kahjulikud organismid mõjutavad neid vähem. Samas tagavad nad paremini põllumajandustoodetega varustamise, võimaldades nende tarnimist mõistlike hindadega ja madalamate transpordikuludega.

78. ÜPP näib tõepoolest olevat rohkem mõeldud traditsioonilise põllumajanduse jaoks, sest põllumajandustootjatele makstavad toetused määratakse kindlaks toetuskõlblike hektarite, st pindala alusel, mis on rohkem kooskõlas avatud põllu ja mulda juurdunud taimedega.[39] Samas on tõsi ka see, et muude saaduste puhul (nt köögiviljad ja puuviljad) võib hüdropooniline kasvatamine olla väga soovitav ja kuna puudub sõnaselge keeld, ei näe ma piisavaid põhjusi nende uute tootmismeetodite välistamiseks, mis minu arvates on kooskõlas ÜPP eesmärkidega.

79. Teisisõnu ei tohiks ÜPP eeskirju tõlgendada nii, et need pidurdaks põllumajanduse tehnoloogilist arengut, millega oleks tegemist juhul, kui välistataks otsesed pindalatoetused siseruumides ja hüdropooniliste süsteemidega tegelevate põllumajandusettevõtete jaoks.

[36] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT 2018, L 150, lk 1).

[37] „Kuna mahepõllumajanduslik taimekasvatus põhineb taimede toitmisel peamiselt mulla ökosüsteemi kaudu, tuleks taimi kasvatada elavas mullas, vahetult aluspinnase ja aluspõhjakivimite peal. Sellest lähtudes ei tohiks lubada hüdropoonilist tootmist ega taimede kasvatamist mahutites, kottides ega peenardel, kus juured elava mullaga kokku ei puutu“.

[38] „Keelatud on hüdropooniline tootmine, st looduslikult vees mittekasvavate taimede kasvatamise meetod, mille puhul on taimede juured üksnes toitainelahuses või inertses keskkonnas, millele on lisatud toitainelahus“.

[39] Teatud saaduste kasvatamiseks ei ole hüdropoonilised süsteemid sobilikud (nt teraviljad).

80. Igal juhul möönis komisjon kohtuistungil, et kanepi kasvatamine siseruumides hüdropooniliste süsteemidega on kooskõlas määrusega nr 1308/2013, kuid et need põllukultuurid ei ole määruse nr 1307/2013 alusel otsetoetuse saamiseks toetuskõlblikud, kuigi muud liiki toetuste osas, nagu eelkõige Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) toetused, need seda on.

81. Kuigi ma nõustun komisjoni seisukohaga määruse nr 1308/2013 osas, ei ole see minu arvates määruse nr 1307/2013 puhul õige. On tõsi, et kanepi kasvatamine siseruumis ja hüdropoonilise süsteemiga on intensiivsem kui vabas õhus kanepi kasvatamine, mistõttu kasutavad need vähem maad ja seega on otsetoetused väiksemad.[40] Ma ei näe aga põhjust keelduda otsetoetuste andmisest ainuüksi põhjusel, et kanepitaime juured ja maa, nagu ma äsja märkisin, ei ole omavahel seotud.

82. Kokkuvõttes leian, et põllumajandusmaaks määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktide e ja f tähenduses võib pidada maad, mis on ette nähtud kanepi kasvatamiseks siseruumides hüdropooniliste süsteemidega.

2. Kanepi THC ja CBD sisaldus

83. Kanepi kasvatamise suhtes kohaldatakse otsetoetuste saamiseks *erinõudeid*, kuna sellest taimest saab toota ja turustada narkootilisi aineid:

– määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõike 6 kohaselt on kanepi tootmiseks kasutatavad maa-alad toetuskõlblikud hektarid üksnes siis, kui kasutatavate sortide THC sisaldus ei ületa 0,2%;

– kuigi määrus (EL) 2021/2115 ei ole selle vaidluse suhtes ajaliselt kohaldatav, tõsteti sellega alates 1. jaanuarist 2023 THC sisaldust 0,3%-ni;[41]

– delegeeritud määruse nr 639/2014 artikli 53 lõikega 5 laiendatakse seda nõuet kanepitootmisaladele, et võimaldada neil saada vabatahtliku tootmiskohustusega seotud toetust, mida Rumeenia on kasutanud;

– määruse nr 1307/2013 artikli 35 lõikega 3[42] on komisjonile antud õigus võtta selles sätestatud tingimustel vastu delegeeritud õigusakt.[43] Komisjon võttis vastu delegeeritud määruse

[40] Selles tootmises kasutatav maa pindala on väiksem kui see, mida kasutatakse kanepi kasvatamiseks põllul, ning põllumajandustootjate saadavad otsetoetused on samuti vastavalt väiksemad. Kuid põllukultuuri suurem tootlikkus hüdropoonika süsteemiga varustatud siseruumides võib kompenseerida otsetoetuste vähendamist.

[41] Alates 1. jaanuarist 2023 tunnistati määrus nr 1307/2013 kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrusega (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT 2021, L 435, lk 1). Määruse 2021/2115 artikli 4 lõike 4 teises lõigus on ette nähtud, et „[k]anepi tootmiseks kasutatavad maa-alad on toetusõiguslikud hektarid üksnes siis, kui kasutatavate sortide tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa 0,3%.“ Selle määruse põhjenduses 28 on selgitatud, et „[m]is puudutab kanepi tootmiseks kasutatavaid maa-alasid, peaks rahvatervise kaitsmiseks ning teiste õigusorganitega kooskõla tagamiseks nende kanepiseemnesortide kasutamine, mille tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa 0,3%, olema hõlmatud „toetusõigusliku hektari“ mõistes“.

[42] „Selleks et kaitsta rahvatervist, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad, mille kohaselt on toetuste andmise tingimuseks teatavate sortide sertifitseeritud seemne kasutamine ja milles sätestatakse kanepisortide kindlaksmääramise kord ja kõnealuste sortide artikli 32 lõikes 6 osutatud tetrahüdrokannabinooli sisalduse kontroll.“

[43] Vt ka komisjoni 11. augusti 2022. aasta määrus (EL) 2022/1393, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1881/2006 seoses delta-9-tetrahüdrokannabinooli (Δ9-THC) piirnormidega kanepiseemnetes ja nendest valmistatud toodetes (ELT 2022, L 211, lk 83), mis on kaudselt kehtetuks tunnistatud alates 24. maist 2023 komisjoni 25. aprilli 2023. aasta määrusega (EL) 2023/915, milles käsitletakse teatavate saasteainete piirnorme toidus ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1881/2006 (ELT 2023, L 119, lk 103).

nr 639/2014, mille artikli 9 kohaselt [44] peavad põllumajandustootjad kasutama Euroopa Liidu ühises põllumajandustaimesortide kataloogis loetletud sortide sertifitseeritud seemneid. Selles kataloogis on registreeritud 75 kanepisorti.

84. Kõnealustest eeskirjadest tuleneb, et põllumajandustootjad võivad saada otsetoetusi, kui nad kasvatavad kanepit mõnest sordist, mille THC sisaldus on alla 0,2% (või 0,3% alates 1. jaanuarist 2023). Kanepi avatud põllul kasvatamise puhul ei näi olevat ohtu, et THC sisaldus suureneks.

85. Kanepi kasvatamise otsetoetuste saamise konkreetsed tingimused on ka nõuded, et saada liidu õiguse alusel vastav haldusluba ja kasvatada kanepit seaduslikult. Nende tingimuste täitmine peab võimaldama tootjatel seda tegevust arendada, nagu on rõhutatud kohtuotsuses Hammarsten.

3. Rumeenia ametiasutuste kehtestatud keeld

86. Eelotsusetaotlusest nähtub, et Rumeenia ametiasutused keelavad kanepi kasvatamise suletud ja selleks ettevalmistatud ruumides, kus kasvatatakse kanepit hüdropooniliselt, kuna on oht, et sel viisil kasvatatud taimede THC sisaldus võib ületada lubatud piirmäärasid, mis võib kahjustada rahvatervist.

87. ÜTK kehtestamine ei takista liikmesriikidel kohaldada riigisiseseid eeskirju, millel on muu üldise huvi eesmärk kui ühise turukorraldusega hõlmatud eesmärgid, isegi kui need õigusnormid võivad mõjutada turu toimimist asjaomases sektoris. [45]

88. Kõige piiravamad riigisisesed meetmed, mille eesmärk on kaitsta üldist huvi pakkuvat eesmärki, peavad siiski vastama proportsionaalsuse nõudele, st olema taotletava eesmärgi saavutamiseks sobivad ega tohi minna kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik. Proportsionaalsuse hindamisel tuleb eelkõige arvesse võtta ÜPP eesmärke ja ÜTK nõuetekohast toimimist, mis nõuab nende eesmärkide ja riigisiseste õigusnormidega taotletavate eesmärkide kaalumist. [46]

89. Lisaks saab piirangut pidada taotletava eesmärgi täitmise tagamiseks sobivaks vaid siis, kui see vastab tõepoolest huvile saavutada see eesmärk järjekindlalt ja süstemaatiliselt. [47]

90. Määrus nr 1307/2013 ja muud tööstusliku kanepi kasvatamist käsitlevad liidu eeskirjad hindavad kaalul olevaid huve, lubades üksnes sellise kanepi kasvatamist, mille THC sisaldus on alla 0,2%. Kuna nendes standardites ei ole sõnaselgelt viidatud tööstusliku kanepi kasvatamise meetoditele, on liikmesriigil võimalus võtta selle kultuuri suhtes vastu täiendavaid piiravaid meetmeid.

[44] „Määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 32 lõike 6 kohaldamisel on kanepi tootmiseks kasutatavate maa-alade toetuskõlblikkuse aluseks selliste sortide seemne kasutamine, mis on toetuse maksmise aasta 15. märtsil loetletud ühtses põllukultuuride sordilehes, mis on avaldatud kooskõlas nõukogu [13. juuni 2002. aasta] direktiivi 2002/53/EÜ [ühise põllumajandustaimesortide kataloogi kohta (EÜT 2002, L 193, lk 74)] artikliga 17. Seeme sertifitseeritakse vastavalt nõukogu direktiivile 2002/57/EÜ“.

[45] Kohtuotsus Hammarsten (punkt 31); ja 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt (C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 26).

[46] 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt (C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 28).

[47] 3. märtsi 2011. aasta kohtuotsus Kakavetsos-Fragkopoulos (C-161/09, EU:C:2011:110, punkt 42); 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt (C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 37) ning kohtuotsus B. S. ja C. A. (kannabidiooli (CBD) turustamine), punkt 87.

91. Seda võimalust kasutades on Rumeenia ametiasutused hinnanud, et on reaalne oht, et kanepisortide kasvatamine siseruumides ja hüdropooniliste süsteemidega võib suurendada THC sisaldust, ületades seadusega lubatud piirmäära 0,2%. Sel viisil kasvatatud kanepit võib „suunata ümber“ narkootiliste ainete valmistamiseks, kahjustades rahvatervist.

92. Seda ohtu arvesse võttes kohaldavad Rumeenia ametiasutused ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt ennetavat keeldu, väites, et kanepi istutamise järelkontrollide tegemine siseruumides ei kaitse piisavalt üldist huvi. Need kontrollid on ette nähtud kanepi puhul, mida kasvatatakse põllul, kuid mitte kanepi puhul, mis on kasvatatud kinnistel aladel, mille kasvu- ja õitsemistsüklid on erinevad. [48]

93. Proovide võtmise menetlus A THC sisalduse määramiseks on, nagu ma juba märkisin, sätestatud delegeeritud määruse nr 639/2014 [49] III lisas koos nende järgmiste täpsustustega:

– punkt 2.1 („Proovid“): „[…] uuritava kanepisordi kasvavatest taimedest võetakse igalt valitud taimelt 30 cm pikkune osa, mis sisaldab vähemalt üht emasõisikut iga valitud taime kohta. Proove tuleb võtta päevasel ajal ajavahemiku jooksul, mis algab 20. päeval pärast õitsemise algust ja kestab kuni 10. päevani pärast õitsemise lõppu“;

– punkt 2.2 („Valimi suurus“): „proov koosneb 50 taime osast põllu kohta“.

94. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on hinnata nii seda asjaolu kui ka muid asjaolusid, mis mõjutavad riigisisese piirava meetme proportsionaalsust (ja sellest tulenevalt otsustada, kas see meede on liidu õigusega kooskõlas), kuid Euroopa Kohus võib talle selle tegemiseks anda suuniseid.

95. Esiteks ei ole vaidlust selles, et narkootilised ained (sealhulgas kanepist valmistatud tooted, nagu kanep) on kahjulikud, mistõttu on nende turustamine keelatud. Rangelt kontrollitud kaubandus on siiski lubatud meditsiiniliseks ja teaduslikuks kasutamiseks. [50]

96. Seega võib rahvatervise kaitsest tulenev üldine huvi õigustada riiklikku meedet, millega keelatakse kanepi kasvatamine, tingimusel et taimi kasutatakse narkootiliste ainete, näiteks THCst saadud kanepi tootmiseks.

97. Teiseks rõhutatakse Biohempi esitatud teabes, et siseruumis ja hüdropoonilistes süsteemides istutatud kanepisordi THC sisaldus ei ületa 0,2%. Biokanep väidab, et siseruumides ja hüdropoonilise süsteemiga kasvatamise tulemusel suureneb taime CBD sisaldus, kuid mitte THC sisaldus. Rumeenia ametiasutuste sõnul viitavad mõned uuringud sellele, et viimati nimetatud tase võib samuti suureneda, kui puuduvad veenvad analüüsid, mis kinnitaksid vastupidist.

98. Nagu komisjon kohtuistungil selgitas, siis kui tegemist on liidus kasvatamiseks lubatud kanepisortidega, ei tohi nende THC sisaldus ületada 0,2% isegi juhul, kui taimede külvamine toimub siseruumides ja hüdropoonilistes süsteemides.

[48] Kohtuistungil rõhutas Rumeenia valitsus logistilisi raskusi seda tüüpi kontrollide kohandamisel kanepikultuuridega siseruumides, kuna õitsemistsüklid erinevad neist, mis on tavapärased vabas õhus kasvamisel.

[49] Muudetud delegeeritud määrusega 2017/1155.

[50] 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Josemans (C-137/09, EU:C:2010:774, punkt 36) ning kohtuotsus B. S. ja C. A. (kannabidiooli (CBD) turustamine), punkt 59.

99. Kui usaldusväärsete teaduslike uuringute alusel tehtud kontrollidest ei nähtu teisti, tundub, et kõrge CBD sisaldus konkreetses kanepitaimes viib THC sisalduse vähenemiseni, mistõttu see taim ei soodusta narkootikumide tootmist. Käesoleval juhul on THC taseme tõusmise oht seega välistatud, kuid seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

100. Kannabinoid, mille taseme tõus on tuvastatud tööstusliku kanepi sortide kasvatamisel siseruumides hüdropoonilises süsteemis, on kättesaadava teabe kohaselt CBD.

101. Euroopa Kohtul on aga juba olnud võimalus selgitada, et praeguste teaduslike andmete kohaselt ei sisalda CBD psühhoaktiivset ainet.[51] Seega ei tohiks CBDd klassifitseerida narkootiliseks aineks 20. detsembril 1988 Viinis sõlmitud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni[52] tähenduses, mille osalised on kõik liikmesriigid ja liit.[53]

102. Kui tööstusliku kanepi kasvatamine siseruumides hüdropooniliste süsteemidega suurendab ainult taimede CBD sisaldust ega suurenda nende (legaliseeritud) THC sisaldust, ei saa liikmesriik ilmaasjata põhjendada selle piirangut rahvatervise kaitsega. CBD, ma kordan, ei ole praeguste teadmiste kohaselt „narkootiline aine ühtse konventsiooni tähenduses“.[54]

103. Kolmandaks võib riigisisene meede, mis piirab tööstusliku kanepi tootmist siseruumides ja hüdropooniliste süsteemidega, proportsionaalsuse testi läbida üksnes juhul, kui seda kohaldatakse järjepidevalt ja süstemaatiliselt.

104. Kohtuistungil arutati küsimust, kas Rumeenias võib täheldada nõuete järjepidevuse ja süstemaatilise rakendamist. Biohemp väidab, et seda tüüpi kanepi kasvatamine on lubatud selle liikmesriigi teatud maakondades (Constanța, Dâmbovița ja Sibiu). Lisaks andsid ametiasutused samas Alba maakonnas (Rumeenia) eelneva saagikoristuse ajal Biohempile loa kasvatada kanepit siseruumis, kasutades hüdropoonilist keskkonda.[55] Rumeenia valitsus vaidles nendele väidetele vastu, ilma et lahkarvamus selles küsimuses oleks lahenenud.

105. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on igal juhul kontrollida, kas riigisisest piiravat meedet kohaldatakse Rumeenia territooriumil süstemaatiliselt ja järjepidevalt.

106. Lõpuks nõuab proportsionaalsuse põhimõte, et tehtaks kindlaks, kas Rumeenia riigi rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks on olemas vähem piirav alternatiiv kui üldine kanepi kasvatamise keeld siseruumides.

107. Selles osas on mõeldav, et seda liiki kanepikasvatus võiks olla lubatud tingimusel, et tehakse rangeid kontrolle tagamaks, et saadud taime THC sisaldus ei ületaks 0,2%. Rumeenia valitsuse poolt väidetud raskusi nende kontrollide läbiviimisel saaks tõenäoliselt ületada, kohaldades

[51] Kohtuotsus B. S. ja C. A. (kannabidiooli (CBD) turustamine), punkt 75.

[52] *United Nations Treaty Series*, 1582. kd, nr I-27627.

[53] 1961. aasta narkootiliste ainete ühtne konventsioon, mida on muudetud 1972. aasta protokolliga, millega muudetakse 1961. aasta narkootiliste ainete ühtset konventsiooni, mis on alla kirjutatud 30. märtsil 1961 New Yorgis (*United Nations Treaty Series*, 520. kd, nr 7515). Vt kohtuotsus B. S. ja C. A. (kannabidiooli (CBD) turustamine), punkt 76.

[54] Kohtuotsus B. S. ja C. A. (kannabidiooli (CBD) turustamine), punkt 76.

[55] Biohemp leiab, et 2020. aastal kanepi kasvatamiseks maakondliku ametiasutuse antud luba hõlmas 400 m^2 suurust varjualust, mida uuendati ja kasutati kaitstud kasvatusalana, mis on samastatav kasvuhoonega. Kohtuistungil vaidles Rumeenia valitsus sellele argumendile vastu põhjendusel, et luba taotleti 3500 m^2 suuruse ala harimiseks, täpsustamata, et sellel asub varjualune.

siseruumides kasvatatava kanepi suhtes muude meetmete hulgas (lisaks nõutava loa saamisele) ka delegeeritud määruses nr 639/2014 sätestatud THC sisalduse mõõtmiseks tehtavaid proovide võtmisi.

108. Kokkuvõttes on määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikega 6 vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis keelavad selliste kanepisortide kasvatamise, mille THC sisaldus on alla 0,2%, kui kasutatud kasvatustehnika (siseruumides ja hüdropoonilises keskkonnas) põhjustab nende CBD sisalduse märkimisväärset suurenemist, välja arvatud juhul, kui need õigusnormid on rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks.

V. Ettepanek

109. Esitatud põhjendustest lähtudes teen ettepaneku vastata Curtea de Apel Alba Iuliale (Alba Iulia apellatsioonikohus, Rumeenia) järgmiselt:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007,

tuleb tõlgendada nii, et

– määruse nr 1307/2013 artikli 4 lõike 1 punktid e ja f võimaldavad määratleda põllumajandusmaana maa, mida kasutatakse kanepi (*Cannabis sativa L.*) kasvatamiseks siseruumides, kasutades hüdropoonilisi süsteeme;

– määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikega 6 on põhimõtteliselt vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis keelavad selliste kanepisortide kasvatamise, mille tetrahüdrokannabinooli (THC) sisaldus on alla 0,2%, kui kasutatud kasvatamistehnika (siseruumides koos hüdropooniliste süsteemidega) suurendab oluliselt kannabidiooli (CBD) sisaldust, välja arvatud juhul, kui need õigusnormid on rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik; selle asjaolu kindlaks tegemine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.